

Alenka Urh

Marjan Žiberna: *Dobri pastir in druge kratke ženske*. Ljubljana: Založba eBesede, 2013.

“Na kakšne grdobije resda niso pristale, pa tudi sicer niso kazale prav pristnega veselja, a tudi brez tega je bil napredek očiten. Morda se Jakob, po prihodu katerega je zavel ta vsesplošni blagi duh, z njihovimi ženskami ni pogovarjal zgolj o krasitvi cerkve, morda se pri njem niso zadrževale nekoliko dlje le zaradi pogovora o težavah z otroki, kot so povedale, a to jih ni motilo.”

Novinar, urednik, publicist in popotnik Marjan Žiberna bralca v vsako od zgodb iz svoje tretje knjige uvede s citatom. A če Žiberna začetke svojih zgodb pobira z vseh mogočih strani literarnega obnebjaja, od Homerja do Brine Svit, od Günterja Grassa do Renate Salecl, smo se mi poslužili delčka tistega, kar nam v branje ponuja naslovna zgodba *Dobri pastir*. Ne le zaradi formalne zvestobe avtorju, temveč bržkone tudi zaradi vsebinske, saj nam ponuja še največ tiste prikrite in spretno izražene ironije, tiste slogovne sočnosti, skratka tistega, zaradi česar so zgodbe vredne branja.

Po zbirki potopisnih zgodb *Beznica v Kitalah* (2003) in žanrsko podobno usmerjenem “literariziranem” potopisu *Bazni ščurek* (2008), zbirka kratkih zgodb z zanimivim naslovom *Dobri pastir in druge kratke ženske* popolnoma opušča ambicije po dokumentarnem pisanju in se nedvoumno podaja v svet leposlovja. Marjan Žiberna nam tokrat predstavi deset tematsko raznolikih zgodb, ki pa so na neki način vendarle pisanja o poti, bolj ali manj zavestnem potovanju posameznikov skozi tisto, kar mnogokdaj šele v retrospektivi deluje kot vsaj približno smiselna in stanovitna “življenjska pot”. A če je v *Beznici v Kitalah* avtor zapisal, da sta “najlepša dela potovanja njegovo podrobno snovanje in kasnejše sladko podoživljanje” in da je potovanje samo pogosto “zgolj odvečna nujnost”, ki se ji znajo pametni ljudje izogniti, potem v tem primeru to ne drži. Žibernove junake namreč srečujemo ravno na tej poti, ki jo občutijo kot bolj ali manj odvečno, a se ji vendar ne morejo izogniti. Dogaja se jim povečini nič posebnega, krmarijo med svojimi zadevami in odnosi, kakor

vedo in znajo. Pripovedni vidiki v posameznih zgodbah nihajo med prvoosebnim in tretjeosebnim, pri čemer avtor svoje pripovedovalce inkarnira z najrazličnejšimi izmišljenimi in tudi povsem resničnimi osebami, znanimi iz najmogočnejše človeške zgodbe – zgodovine. Tito poroča o drobnih uslugah med velikimi vladarji; vsevedna instanca pripoveduje o življenju podjetnega vaškega duhovnika in poklicno uspešen dizajner kot del terapije popisuje svoje skrajno šepavo zasebno življenje. Vnuček s primerno otroškimi besediščem z ljubeznijo opisuje lovsko-gostilniške prigode svojega nonota ter nonin očitni antagonizem proti tovrstnim zdraham. Uboga para, ki jo tare nepotešena krivda in išče nekakšen kozmični mir, frfoče okoli vsemogoč(n)e *newagevske* duhovne navlake, kot večče okoli žarnice, kjer menda kanijo najti luno; Lacanov subjekt, za katerega se *predpostavlja, da ve*, v podobi hroščkasto zavaljenega pisunčka na nudistični plaži išče svojo Zgodbo, svojo odskočno desko k zanimivejšim in predvsem otipljivejšim zadolžitvam bolj mesene narave, ki pa jim iz splošnega vtisa zgodbe skoraj zagotovo ne bi bil kos. Potem sta tu še falirana študenta na pijanskem pohodu, novinarka na obisku pri pripadnici slovenske smetane, nekdanji športnik, ki samega sebe jemlje strahotno resno, ter nad ženskami razočaran zakrknjenec, ki ugotovi, da mu je od vseh ženskih bitij na kožo še najbolj pisana skromna, tiha in nezahtevna kokoš. Pestra zbirka, v tem pogledu knjigi res ni kaj očitati. Vsakokratna sprememba pripovednega vidika je ustrezno podprta s slogovno raznolikostjo, avtor se torej dovolj spretno prihuli v ozadje posameznih zgodb, da bralec večinoma (a ne vedno) brez težav verjame v pripovedno večglasje zbirke. Vseeno pa v zapisih pušča skrite sledi, tako v eni od zgodb nalletimo na avtorjevo rojstno Malo Ubeljsko, več njegovih junakov pa se ukvarja ali se je ukvarjalo s tekom, s katerim se je tekmovalno ukvarjal tudi Žiberna. V nekaterih zgodbah se v podrobnih opisih na plan prebije avtorjeva potopisna žilica, prijetno pa preseneti tudi s kakšnim duhovitim, prikrito ironičnim in zbadljivim komentarjem ali domisljico. V tem pogledu so zgodbe *Dobri pastir*, *Moj dedek* in *Štajerka* med bolj posrečenimi v zbirki. Formalno gledano ni nobenih posebnosti; zbirko sestavlja deset bolj ali manj zaokroženih in nepovezanih zgodb, edinole *Štajerka* pomeni neke vrste nadaljevanje oziroma vzpostavitev nove glediščne točke, novega subjekta, ki z druge strani predstavi dogajanje iz zgodbe *Vanja*.

Vsekakor gre za lahkotno branje, kot obljudlja spremna beseda, a težko bi rekli, ali je to za zbirko dobro ali ne. Zgodbam nekaj manjka in menda je ta nekaj ravno tisti nepogrešljivi element vsake odlične literature, zaradi katerega je povedano, naj bo še tako lahkotno in duhovito, hkrati tudi smrtno resno. Ravno ta drugi pol manjka Žibernovemu *Dobremu pastirju*

in drugim kratkim ženskam. Zgodbe (nekatero seveda bolj kot druge), izpadejo nekoliko prazno, včasih kljub opuščanju dokumentarnosti ne sežejo dlje od površnega opisa, zaradi česar ima bralec neprijeten občutek, da iz povedanega, čeprav se pred njim že razgrinja celotna zgodba, še vedno ne more sestaviti nič zgodbi podobnega. Manjka tisto, kar se skriva v ozadju človekovih stremeljenj in prizadevanj, tisti zoprni nemir, ki bi se z vso pomembnostjo subtilno zarisoval v temeljih pripovedi in ki bi hkrati predstavljal verodostojno motivacijo ravnanj junakov. Namesto tega si bralec ob določenih zgodbah zastavi vprašanje, zakaj nekdo sploh počne to, kar počne, saj v fiktivnem tkanju ne najde pravih vzvodov dogajanja in naleti na zgolj bežno povezavo med karakterji junakov in njihovimi dejanji ali stanji. Zakulisje torej ostane skrito, zaradi česar se zdi, kot da je avtor hkrati povedal premalo in preveč. Premalo, da bi bralec zgodbe zares začutil, in hkrati preveč, da bi od bralca zahtevale kakršen koli globlji angažma. Tako so vsi "presenetljivi zasuki" pravzaprav pričakovani, namigovanja so preočitna, da jih pozoren bralec ne bi že vnaprej razbral. Bralec ima ob določenih zgodbah občutek, kot da gre zgolj za podajanje informacij med dvema trdnima točkama, ena je avtor in druga on sam. Ni nikakršne večplastnosti, dvoumnosti, ničesar, kar bi bralca zaposlovalo še po prebranem. Še najbolj se utegne ukvarjati z vprašanjem naslova celotne zbirke. Zakaj pristavek *in druge kratke ženske*? V delu zaman iščemo kakršen koli odgovor, kakršen koli spreten namig, zato naslov, čeprav zanimivo zvoneč, izpade zgolj retorično. Gre torej za solidno sestavljeno, tematsko raznoliko lahko branje, pri katerem od vsega nemara še najbolj pogrešamo globino.